

Svenonius, Elaine

THE INTELLECTUAL FOUNDATION OF INFORMATION ORGANIZATION

Cambridge, Mass.: The MIT Press, 2001

לובה גורנשטיין

אנו נמצאים בתקופת מהפכת המידע. תקופה זאת מאופיינת בפיתוחים ובהישגים טכנולוגיים שהרחיבו את הנגישות למידע ואת זמינותו ולכאורה קירבו אותו למשתמש. אף על פי כן, עם הזמן מתברר שזמינותו של המידע אינה הופכת אותו בהכרח לנגיש יותר. ארגון המידע הוא השלב החשוב ביותר בתהליך העברת המידע.

אליין סבנוניוס היא פרופסור (Emerita) ב-UCLA Graduate School of Education and Information Science. היא שייכת לאסכולה של בית הספר לספרנות שבאוניברסיטת שיקגו (PhD ו-MLS), והמחקר שלה מתמקד בעיצוב של מערכות קטלוג ושפות ביבליוגרפיות המותאמות לסביבה המקוונת ובהערכתן.

מכיוון שהמחברת רואה את ארגון המידע בקונטקסט היסטורי-פילוסופי ומגדירה אותו כתיאור של מידע באמצעות השפה המיועדת לכך, אין זה מדריך how-to do-it לארגון מידע, אלא ספר המספק את הבסיס התיאורטי לתהליך הזה והוא מוקדש לעקרונותיו התיאורטיים.

הספר מחולק לשני חלקים, ובכל חלק חמישה פרקים. החלק הראשון דן ביסודות האינטלקטואליים של ארגון מידע. כאן ניתנות ההגדרות העיקריות, ובין היתר, מהם היסודות האינטלקטואליים, מהו מידע ומהו פריט מידע (DOCUMENT). הפרק השני מוקדש לקביעת עקרונות לבניית מערכות לאחזור מידע ולקביעת יעדים, תוך כדי התייחסות להתפתחותם ההיסטורית. הפרק השלישי מציג את ארגון פרטי המידע ביישויות ביבליוגרפיות על פי מאפיינים של הפריט: מחבר, נושא או מהדורה. הפרקים הרביעי והחמישי מתייחסים לתיאוריה של השפה הביבליוגרפית. מוזכרות שתי גישות מסורתיות לארגון מידע: הגישה של כותר-מחבר (AUTHOR-TITLE APPROACH) והגישה הנושאית (SUBJECT APPROACH). סבנוניוס מונה שלוש שפות ביבליוגרפיות שכל אחת מהן מתאימה לאובייקטים שהן מתארות שפה המתארת את יחידת מידע (WORK LANGUAGE), שפה שמתארת מסמך שמכיל מידע (DOCUMENT LANGUAGE), שפות נושאיות (SUBJECT LANGUAGES). הפרק החמישי מוקדש לעקרונות שאותם יש להחיל על כל שפה ביבליוגרפית, והם נוחיות המשתמש, תצוגה, שלמות וחיוניות, סטנדרטיזציה ואינטגרציה.

בחלק השני של הספר מתוארים בפירוט שלושה סוגים של השפות הביבליוגרפיות מבחינת המילון שלהן, תוכן ותחבירן. הפרק השישי מוקדש לשפת יחידת המידע המבוססת על AACR ומכילה מטה-דטה לצורך איתור המידע ומטה-דטה לצורך סידור המידע. גם שפת המסמך (הפרק השביעי) מבוססת על AACR, אבל היא מתייחסת לפורמט המסמך. במלים אחרות, שפת יחידת המידע דומה לקטלוג תיאורי (DESCRIPTIVE CATALOGING), ואילו שפת המסמך מיועדת לתיאור פיסי של המסמך או הפורמט. לדעתה של סבנוניוס, שפת המסמך הופכת להיות מורכבת בעקבות היווצרות פורמטים חדשים, כגון פורמטים דיגיטליים.

השפות הנושאיות הן השפות המורכבות ביותר. הפרקים השמיני, התשיעי והעשירי מוקדשים לשפות אלו, למילון שלהן, למשמעותן ולתחבירן. מצוינים שני סוגים של שפות ביבליוגרפיות נושאיות: שפה אלף-בתית ושפת מיון. כדוגמה לשפת מיון היא מביאה את DDC והדוגמה לשפה אלף-בתית היא מציינת את LCSH.

ספרה של סבנוניוס מהווה דוגמה מרשימה לבניית יסודות תיאורטיים לתהליכים, שבשגרת העבודה היומיומית נראים כטכניים ויישומיים בלבד. ספר זה מבהיר את הקשר ההדוק בין כל הפעילויות הכלולות בארגון מידע במובן הספרני: קטלוג, מיון, מפתוח, מטה-דטה וכדומה, והוא מדגיש את חשיבותו של ארגון המידע, במיוחד בצורתו הדיגיטלית למרות המידע הרב שנמצא בו, הוא אינו עמוס במונחים מקצועיים, הוא קריא ועדכני ויכול לשמש כלי רב עזר בראיית תהליך ארגון המידע בשלמותו ביחס לכל תחום מדעי ולכל תחום עיסוק.

תהליך ארגון המידע בשלמותו ביחס לכל תחום מדעי ולכל תחום עיסוק.

הספר מומלץ לכל העוסקים בתהליך ארגון המידע, הן מבחינה מעשית והן מבחינה תיאורטית, וכדאי לכלול את הספר הזה ברשימת קריאת החובה של תלמידי ספרנות ומידע כבסיס תיאורטי להבנת תהליכי ארגון המידע.

לובה גורנשטיין: בית הספר לספרנות, ארכיונות ומידע - האוניברסיטה העברית. lubag@savion.cc.huji.ac.il